

**Dadansoddiad Critigol o Ddarpariaeth Fwy Abl a Thalentog yn
Ysgolion Cymru.**

Eleri Fowler

1600695

BA addysg gynradd gyda SAC

Prifysgol Cymru'r Drindod Dewi Sant

Ebrill 2019

Datganiad

Y prosiect ymchwil yma yw fy gwaith i'n unig sy'n cael ei cyflwyno ar wahân i cyfeiriadau gwaith eraill. Deallaf bod unrhyw gwaith eraill sydd heb ei cyfeirnodu yw llen-ladrad a fydd yn arwain at fethu'r modiwl.

Diolchiadau

Mae nifer i ddiolch ynghlwm ar draethawd estynedig yma o ran y broses ymchwilio a chefnogaeth. Hoffwn ddiolch i'r darlithwyr Dr Sioned Hughes a Mr Iwan Elis-Williams am eich amser, arbenigedd ach cefnogaeth trwy gydol y broses. Yn ail, hoffwn ddiolch i'r ysgolion lle cynhali'r yr ymchwil am eich croeso cynnes. Diolchwn i'r pennaeth a'r is-bennaeth, y cydlynnydd mwy abl a thalentog a'r athrawon am eich mewnwelediad, parodrwydd ach diddordeb wrth fy croesawi i arsylwi dosbarthiadau, trafod materion a rhannu gwybodaeth. Yn olaf, hoffwn ddiolch i'r disgyblion am eich ymatebion aeddfed, am rannu ei farn a'ch meddyliau sydd wedi bod yn gyfraniad allweddol tuag at y gwaith ymchwil.

Tudalen Cynnwys

1.0 Cyflwyniad.....	5
1:1 Nod a rhesymwaith yr ymchwil.....	5
1:2 Damcaniaethau Cychwynnol	5
1:3 Dulliau Ymchwil.....	6
1.4 Cyfyngiadau.....	7
2.0 Adolygiad o Lenyddiaeth.....	8
2.1 Diffiniadau	8
2.2 Adnabod	8
2.3 Heriau sy'n bygwth cynnydd disgybl MATH.....	10
2.3.1 Amddifadedd.....	11
2.3.2 Hyder athrawon.....	11
2.3.3 Diflastod.....	11
2.3.4 Bwlio.....	12
2.4 Rôl yr ysgol i gefnogi disgyblion MATH.....	12
3.0 Methodoleg.....	14
4.0 Dadansoddi Canfyddiadau.....	16
4.1 Labeli Disgyblion	16
4.2 Grwpio a setio.....	17
4.3 Gwahaniaethu.....	19
4.4 Amserlen.....	20
4.5 Cyfleoedd Allgyrsiol	22
5.0 Clo.....	23
6.0 Rhestr Gyfeiriadau	25
6.0 Atodiadau.....	31

1:0 Cyflwyniad

1:1 Nod a rhesymwaith yr ymchwil

Nod y prosiect ymchwil yma yw dadansoddi'n gritigol y ddarpariaeth ar gyfer disgyblion mwy abl a thalentog (MATH) yn ysgolion Cymru. Mi fydd yr ymchwil yn bennaf wedi ei chynnal mewn ysgol gyfun gyda chymariaethau ag arferion mewn ysgolion cynradd ac felly yn cynnwys disgyblion 3-18 mlwydd oed. Cyn dechrau'r broses o gynnal yr ymchwil, cyflawni'r ymchwil i lenyddiaeth ar y pwnc i ddatblygu dealltwriaeth o'r hyn mae'r llywodraeth ac awduron o fewn addysg yn disgwyl ac argymhell fel arfer effeithiol. Erbyn diwedd y prosiect yma bwriadu'r i wella dealltwriaeth yr ymchwilydd i adeiladu ar ei harferion addysgu personol a dod i gasgliad o rhai o'r strategaethau sy'n cael yr effaith mwyaf ar ddatblygiad disgyblion MATH yn ystod ei haddysg yn yr ysgol.

Mae gan Lywodraeth Cymru (APADGOS, 2010a) weledigaeth sy'n rhan o'r cwricwlwm cenedlaethol i bob dysgwr yng Nghymru datblygu i'w llawn botensial. Teimli'r yr ymchwilydd ei fod yn darparu addysgu ysgogol, heriol a chyffroes i ymestyn y mwyafrif o ddisgyblion yn y dosbarth. Er hyn, gweli'r gelli'r adeiladu a gwella'r ddarpariaeth sydd ar gael i'r disgyblion MATH o fewn y dosbarth ymhellach. O fewn dosbarthiadau gyda galluedd eang, mae cefnogi'r disgyblion sy'n llai abl wedi bod yn fwy o ganolbwynt gan maent a dealltwriaeth well o sut i gwrdd â'i anghenion. Trwy'r prosiect ymchwil yma mi fydd cyfleoedd i astudio, casglu gwybodaeth ac adfyfyrio ar yr arferion newydd y gweli'r a darlleni'r a hefyd profiadau personol o addysgu. Y nod yw gwella arferion personol gan ehangu dealltwriaeth a phrofiadau i gwrdd â gweledigaeth Llywodraeth Cymru gan gwrdd, ymestyn a chefnogi pob gallu ac anghenion yn y dosbarth.

1:2 Damcaniaethau Cychwynnol

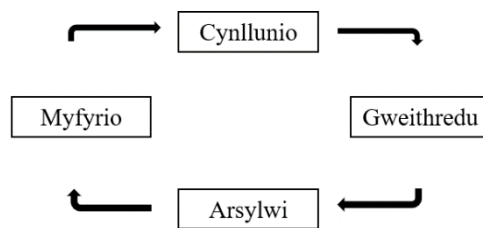
Mae'r topig o berfformiad cyfoes a'r ddarpariaeth i ddisgyblion MATH yn rhywbeth maent wedi bod, a dal yn dadlau yn y byd addysg. Gweli'r ar brofiadau addysgu proffesiynol yn y brifysgol arfer effeithiol o fewn amryw o ysgolion cynradd sy'n cefnogi disgyblion sydd a gallu is. O fewn gwersi dyddiol dynodi'r staff ychwanegol, gwaith wedi ei wahaniaethu ac

ymyraethau perthnasol i gefnogi'r disgyblion hynny. Ar y llaw arall, gweli'r tueddiad o rwpio'r disgyblion gallu uwch a MATH fel eu bod yn parhau gyda'r gwaith yn annibynnol ac yna, os roedd y disgyblion hynny yn gorffen y gwaith, byddent yn derbyn mwy o'r un fath o waith.

1:3 Dulliau Ymchwil

Defnyddi'r model Kemmis a McTaggart (1982) i drefnu'r ymchwiliad (Gweli'r ffigwr 1).

Mae'r model yn cynnig strwythur sy'n caniatáu cynllunio ar gyfer yr ymchwil, gweithredu'r cynlluniau, arsylwi arferion o fewn yr ysgol a myfyrio gan ddefnyddio llenyddiaeth i gefnogi a dadlau i ddod i gasgliad.

Ffigwr 1

Fel rhan o'r cynllunio, ymchwiliais mewn i nifer o arddulliau i gynnal ymchwil a fydd yn archwilio nifer o themâu o fewn teitl y prosiect ymchwil yma. Bwriedi'r defnyddio ystod o arddulliau ymchwilio i gyrraedd nod ac amcanion y prosiect yma. Mae'r dulliau yn cynnwys:

- Cyfarfodydd ffurfiol gyda staff yr ysgol.
- Cyfarfodydd anffurfiol gyda staff y dosbarth a'r disgyblion.
- Arsylwi gwersi ac arferion da ar draws cyfnodau'r ysgol.
- Dyddiadur i nodi sylwadau o'r arsylwadau i adfyfyrio'n gritigol.

Trwy ddefnyddio nifer o ffurf i gasglu gwybodaeth y nod yw creu ddarlun ehangach gyda nifer o syniadau, damcaniaethau ac arferion a fydd yna'n adeiladu darlun llawn. Yn ychwanegol i gasglu data ac ymrwymo a phrofiadau, defnyddi'r hefyd amrediad o ffynonellau gwybodaeth i ehangu'r profiad. Defnyddi'r ffynonellau megis llyfrau academiaidd, adroddiadau, cylchgronau academiaidd a gwefannau perthnasol.

1.4 Cyfyngiadau

Mae'r fath yma o thema o fewn addysg yn rhan o broses parhaus i godi safonau o fewn ysgolion sy'n cael ei adnabod gan Lywodraethau ar draws y byd. Mi fydd y prosiect yn buddio os bydd mwy o amser ar gael ond felly gweli'r canlyniadau fel ciplun o'r hyn sy'n buddio disgyblion MATH yn ysgolion Cymru. O fewn y byd addysg gweli'r bod newidiadau yn digwydd trwy'r amser i gyfarwyddo a byd modern cystadleuol ac felly gall y ffynonellau neu gasgliadau y defnyddi'r dyddio yn fuan.

2.0 Adolygiad o Lenyddiaeth

2.1 Diffiniadau

Diffinni'r Llywodraeth Cynulliad Cymru (Yr isadran Cymorth i Ddysgwyr, 2008) disgyblion MATH fel disgyblion sydd angen profiadau cyfoethog ar draws y cwricwlwm i ddatblygu ei galluedd mewn amryw o feysydd. Yn ôl Estyn (2008), mae disgybl MATH yn fwy abl ar draws y cwricwlwm neu a dawn arbennig o fewn y celfyddydau mynegiannol. Gweli'r The Sutton Trust (2018) disgyblion MATH fel disgyblion sydd â chyrhaeddiad uchel neu'r disgyblion sydd a'r potensial am gyrhaeddiad uchel. Cynhwysy'r NACE (2018) disgyblion MATH fel y rhai sy'n tangyflawni neu'r rhai lle mae ei sgiliau a'i gwybodaeth yn ymestyn tu hwnt i'r mesuriadau cynnydd cenedlaethol. Yn ychwanegol at hyn, adnabyddi'r NACE (2018) y disgyblion mwyaf abl sydd ar allu i gyflawni neu berfformio ar y lefelau uchaf.

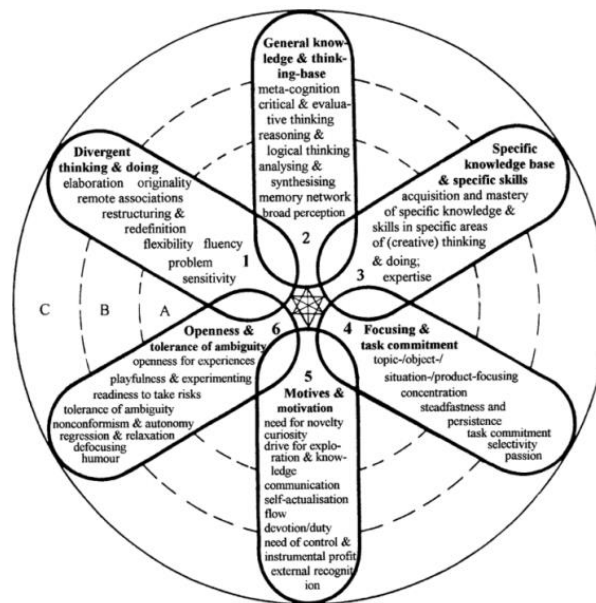
Mae sefydliadau gwahanol yn argymhell canrannau gwahanol o'r nifer o ddisgyblion MATH disgwyli'r mewn ysgol. Cytuni'r Estyn (2018) a Llywodraeth Cynulliad Cymru (Yr Is-adran Cymorth i Ddysgwyr, 2008) bod tua 20% o boblogaeth ysgol yn cael ei hadnabod fel disgyblion MATH. Dwedi'r Grigg (2010) ond 5-10% o boblogaeth ysgol sy'n cael ei hadnabod fel disgyblion MATH. Gan nad yw'r canran yn gyson, gweli'r anghysondeb o ran dealltwriaeth athrawon o'r meini prawf i adnabod y disgyblion sydd felly yn arwain at wahaniaethau o ran gweithredu (Sutton Trust, 2018).

2.2 Adnabod

Yn ôl Llywodraeth Cynulliad Cymru (2008) mae gallu a thalent ar bosibilrwydd o ymddangos mewn nifer o ffyrdd gwahanol megis yn academiaidd, ymarferol, gymdeithasol neu'n greadigol. Mae Eyre (1997) yn adnabod pwysigrwydd adnabod disgybl MATH o fewn yr ysgol i sicrhau cynllunio effeithiol i'w ymestyn i gyrraedd eu llawn botensial. Mae Smith (2007) yn cynnig rhestr wirio o rhai nodweddion gall disgybl MATH cynnwys megis geirfa eang, eu bod yn holi nifer o gwestiynau, ymateb yn hynod o chwilfrydig a chof dargadwol. Disgrifi'r NACE (2017) disgyblion MATH fel plant a phobl ifanc sydd â gwybodaeth eang,

yn gweld yn hawdd deall ac esbonio egwyddorion sylfaenol, gyda'r gallu i ddysgu mewn modd aflinol ac sydd ag angerdd dwfn. Nodi'r gan Estyn (2018) mae rhai disgyblion MATH a medrau entrepreneuriaidd, medrau arwain neu gallu gydweithio mewn tîm.

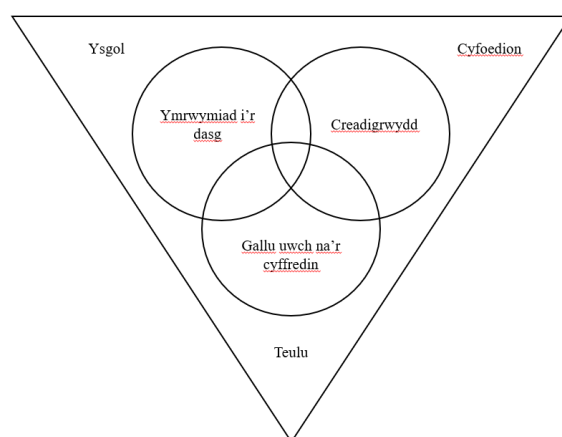
Yn ôl Eyre (1997), mae creadigrwydd o fewn y syniad aml dimensiynol o ddisgyblion MATH hefyd yn allweddol gan ei fod yn gwahaniaethu'r rhai sy'n gwneud yn dda a'r rhai sy'n gwneud yn arbennig o dda. Enghraifft o hyn yw model Urban (1990) o greadigrwydd sy'n amlygu cymhlethdod pob cydran. Ystyrir Urban dimensiynau gwybyddol, personoliaeth ac amgylcheddol fel gweli'r yn ffigwr 2.

Ffigwr 2

A: individual dimension/environment
B: group- or local dimension/environment
C: societal, historical, global dimension/environment

Cynigi'r Mönks (1992) addasiadau i fodel Renzulli (1977) gan gynnig dylanwadau allanol yn ychwanegol at ymrwymiad, creadigrwydd a gallu. Dwedi'r gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (Yr Is-adran Cymorth i Ddysgwyr, 2008) mae angen ar ddisgyblion hunanhyder, dyfalbarhad a'r dewrder i gymryd risg i ddatblygu agwedd dda tuag at ddysgu sef beth ddisgrifir Renzulli (1977) fel "ymrwymiad i'r dasg".

Ffigwr 3

Disgwyli'r Llywodraeth Cynulliad Cymru (Yr Is-adran Cymorth i Ddysgwyr, 2008) i ysgolion defnyddion ystod eang o strategaethau asesu i sicrhau bod pob math o allu yn cael ei hadnabod. Nodi'r strategaethau megis asesu ffurfiannol gan athrawon, enwebiadau, data asesiad crynodol diwedd cyfnod, canlyniadau profion cenedlaethol, enwebiad gan unigolyn proffesiynol, rhieni, ei hunain neu gyfoed (Llywodraeth Cymru, 2015b). Dylai'r broses o adnabod disgyblion MATH fod yn barhaus gan sicrhau ei fod yn deg ac yn dryloyw, yn cydnabod ystod lawn o alluoedd, yn hyblyg i gefnogi disgyblion newydd neu i'r rhai sy'n datblygu'n hwyrach ac yn gynhwysol i bob grŵp yn y gymdeithas (DfE, 2010). Nodi'r gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (Yr Is-adran Cymorth i Ddysgwyr, 2008) dylai fod adnabod disgyblion MATH yn hygyrch i bob plentyn a pherson ifanc gan gynnwys disgyblion sydd ag anghenion dysgu ychwanegol. Yr arfer gorau i gyflawni hyn yn ôl Evans (2007) yw creu amgylchedd dosbarth sy'n cynnal y cyfleoedd i ddisgyblion arddangos pob math o allu.

Heriau sy'n bygwth cynnydd disgybl MATH

Dwedi'r Estyn (2018, tud.1) ond 'ychydig o ysgolion yn unig sy'n darparu'n dda ar gyfer y disgyblion hyn i'w galluogi i gyflawni eu potensial'. Yn ôl yr HMI (1992) nad yw disgwyliadau i ddisgyblion MATH yn ddigon uchel yn y mwyafrif o ysgolion ac felly nid oedd y dasg yn ddigon heriol iddynt i gymharu â darpariaeth i'r disgyblion gallu cyffredin neu isel (HMI, 1978). Effaith hyn yw "mewn tua thraean o ysgolion, nid yw disgyblion mwy abl yn cyflawni cystal ag y dylent neu'n defnyddio'u medrau i lefel sy'n cyd-fynd â'u gallu". (Estyn, 2018, tud. 3).

Amddifadedd

Un o'r grwpiau o blant MATH sy'n tangyflawni'r mwyaf yw disgyblion o gefndiroedd difreintiedig. Erbyn bod plentyn o gefndir difreintiedig yn pum mlwydd oed maent yn flwyddyn tu ôl gyda'i geirfa, yn fwy tebygol o fod yn absennol heb reswm ac yn pum gwaith mwy tebygol wrth dyfu i fod yn ddi-waith ac yn ddi-hyfforddiant (Deprivation and Engagement Branch, 2014). O fewn Cyfnod Allweddol Dau ond 4% o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig sydd â chyraeddiadau uchel i gymharu â'r 13% o ddisgyblion o gefndiroedd llai difreintiedig (The Sutton Trust, 2018). Mae'r broblem yma yn un o brif ganfyddiadau cydnabuwyd gan Ofsted (2013) o fewn crynodeb o berfformiad disgyblion MATH. Mae adnabod disgybl MATH yn gallu fod yn her beth bynnag, ond mae'n anoddach byth adnabod disgybl MATH o gefndir difreintiedig gan maent yn fwy tebygol o gwmpo tu ôl gyda gwaith a'i weld yn anodd cyrraedd eu potensial llawn (The Sutton Trust, 2018).

Cyflwyni'r Llywodraeth Cymru'r Grant Amddifadedd Disgyblion i ddisgyblion sydd ar brydau ysgol am ddim i gefnogi a diwallu eu hanghenion. Pwysleisir Llywodraeth Cymru'r angen i ysgolion bod yn wiliadwus o dangyflawni yn enwedig o fewn grwpiau all fod yn ddifreintiedig (Yr Is-adran Cymorth i Ddysgwyr, 2008). Y nod yw i ysgolion defnyddio'r grant i gefnogi disgyblion MATH o gefndiroedd difreintiedig trwy fuddsoddi mewn adnoddau, cyflogi cynorthwyr dysgu a darparu profiadau cyfoethogi i godi dyheadau (ALNB, 2015). Mae hyn yn mynd llaw yn llaw gyda nod y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i greu 'Cymru fwy Cyfartal' lle nad yw cefndir nag amgylchedd yn atal disgybl cyrraedd eu potensial llawn (Llywodraeth Cymru, 2015, tud. 3). Er hyn, nodi'r gan Estyn (2018) nad yw'r disgyblion MATH o gefndiroedd difreintiedig yn cael eu hanghenion wedi eu hystyried yn ofalus bob amser, ac ond ychydig o ysgolion sy'n monitro cyflawniadau a chynnydd y disgyblion.

Hyder Athrawon

O fewn gwersi, mae disgyblion MATH yn dueddol o ofyn cwestiynau neu fentro creu cysylltiadau rhwng syniadau, cysyniadau a themâu sy'n annisgwyl a ddim yn rhan o'r cynllun gwers. Yn ôl ymchwil gan Eyre a Fuller (1993) mae athrawon yn llai tebygol o lai parod i wyro oddi wrth eu cynllunio mewn meysydd o'r cwricwlwm lle maent yn llai hyderus. Weithiau, mae disgyblion MATH yn fwy galluog na chymhwysedd yr athrawon (Layden, 1985). Mae'n parhau i ddweud gall athrawon gweld yn anodd cynllunio problemau sy'n ddigon heriol a diddorol ac ymdopi gyda'r disgyblion gallu is. Mae'r arfer anhyblyg yma yn

niweidiol i gynnydd disgyblion MATH gan eu bod yn amharu ac yn colli cyfle i adeiladu ar eu chwilfrydedd a gwybodaeth ehangach Eyre a Fuller (1993).

Diflastod

Problem arall sy'n gallu atal disgybl MATH cyrraedd eu llawn potensial yw diflastod. Yn ôl y CCEA (2006) Mae rhai disgyblion, er gwaethaf eu gallu a thalentau, yn dal i dangyflawni gan nad oes ganddynt ddiddordeb yn y gwaith ac maent wedi diflasu. Yr her i athrawon yw sicrhau bod y lefel her yn cwrdd â'r agwedd a sgil y disgyblion i greu nodweddion o 'llif' lle maent wedi ymgysylltu'n llawn a'r gweithgaredd (Griffith a Burns, 2012). Os gorffenni'r disgybl ei gwaith, mae angen parhau i ymestyn heb roi mwy o'r un fath o waith. Gall yn cynnwys tasgau sy'n ystyried cwestiwn heriol, dadansoddi a syntheseiddio, adfyfrio, creu cysylltiadau rhwng dysgu gorffennol a presennol neu archwilio safbwyntiau gwahanol (Evans, 2007).

Bwlio.

Yn ôl Ford (1989) mae cael eich profocio am fod yn alluog yn brofiad poenus a dryslyd gan mae'r canfyddiad o fod yn wahanol i'r norm a rôl fawr mewn perthnasau a chyfoedion (Jonas, Fung a Robinson, 1985). Mae esiamplau o dangyflawni gan ddisgyblion MATH gan eu bod yn cuddio eu galluedd i osgoi cael eu targedu gan bwlïau (Evans, 2007). Mae'r ysgolion sy'n perfformio gorau o ran darpariaeth i'r disgyblion MATH yn datblygu ethos sy'n dathlu cyflawniadau pob plentyn gan annog ymdrech gorau gan bob plentyn i gyrraedd eu potensial llawn (Evans, 2007).

Rôl yr ysgol.

Mae rôl allweddol gan ysgolion i sicrhau bod disgyblion MATH yn cyrraedd eu gallu gorau yn ystod eu hamser mewn addysg. Mae nifer o sefydliadau yn cynnig strategaethau i arwain yr arfer orau i gefnogi'r disgyblion yma. Gweli'r APADGOS (2010) arfer orau i ddisgyblion MATH pan ehangir'r cyfleoedd sydd ar gael i bob dysgwr. Yn ôl Robinson a Campbell (2010), nid oes un ffordd benodol o addysgu a dysgu sy'n gweddu pob disgybl MATH, er hyn, gweli'r arbenigedd, angerdd, asesu ar gyfer dysgu a chymhelliant uchel fel addysgu effeithiol. Ychwanegi'r Sammons, Hillman a Martimore (1996) arweinyddiaeth gryf, gweledigaeth a nodau cyfrannol, disgwyliadau uchel, atgyfnerthu cadarnhaol a system gytûn o fonitro cynnydd. Adnabu'r Llywodraeth Cynulliad Cymru (Yr Is-adran Cymorth i Ddysgwyr, 2008)

arfer orau i gefnogi disgyblion MATH trwy gynnal hyfforddiant staff o fewn yr ysgol a sicrhau polisi ysgol gyfan o ran darpariaeth, adnabod a chefnogi. Disgwyli'r Estyn (2011) gweld defnydd o amrywiad o addysgu o ansawdd uchel a gwahaniaethu dulliau ac adnoddau i sicrhau bod y gwaith yn ddigon heriol i gefnogi disgyblion MATH. Dwedi'r gan NACE (2007), mae'r profiad o fentor sy'n aelod o staff, disgybl hun, myfyriwr o'r brif ysgol neu arbenigwr yn cynnig i gefnogi anghenion cymdeithasol ac emosiynol.

3:0 Methodoleg

Trafodi'r yn y pennawd yma ynglŷn â'r dulliau o gasglu gwybodaeth yr ymchwilydd o fewn yr ysgol gyfun a hefyd y rhesymwaith tu ôl i'r dewisiadau.

Yn ôl BERA (2014, tud. 6), "to be at their most effective teachers, educators need to engage with research and enquiry - this means keeping up to date with the latest developments".

Diffinni'r McMillan a Wergin, (2006) ymchwil addysgol fel ymchwiliad systematig sy'n cynnwys dadansoddi gwybodaeth a'i ddehongli i ateb cwestiwn, arfer neu wybodaeth gyfredol.

Yn ganolog i'r broses ymchwil yw adnabod a pharchu moeseg y project. Cadwi'r yn gaeth at ganllawiau BERA gan ymgysylltu a'r disgwyliadau megis cydnabod yr hwy a fydd yn rhan o'r ymchwil gan nodi pwysigrwydd i beidio â'i henwi a chadw'r data a chasglu'r ar ffon gof personol. O fewn yr ysgol gynhali'r cyfarfod ffurfiol gydag aelod o'r tîm arwain i amlygu ei'n nod o fewn y cyfnod gan gyfeirio at ddisgwyliadau'r Brifysgol a chanllawiau BERA fel bod yr ysgol yn gwbl glir. Yn olaf, o fewn y cyfarfod, casgli'r wybodaeth ynglŷn ag ethos a pholisïau'r yr ysgol i ddod yn gyfarwydd â'i disgwyliadau.

Cynhali'r cyfweiliad ffurfiol gydag arweinydd disgyblion MATH yr ysgol sydd ar gyfrifoldeb o sicrhau bod hyfforddiant gan athrawon yr ysgol i gefnogi ac ymestyn galluedd y disgyblion a sicrhau bod y polisïau yn cael ei dilyn. Cynigodd y dull yma hyblygrwydd wrth drafod nifer o dopigau a dyfnder o ran gwybodaeth (Denscombe, 2010). Trwy ddefnyddio dull yma o ymchwilio, rhoddi'r cyfleoedd i archwilio materion cymhleth yn fanwl, hwyluso ymgysylltiad personol, caniatáu i'r ymchwilydd ddarparu eglurhad a'r gallu holi a phwyntio at bwyntiau o ddiddordeb (Brown a Dowling, 1998). Er hyn, cydnabu'r anfanteision megis ei bod yn cymryd llawer o amser, a fewn cyfweiliad mae'r data yn dibynnu ar yr hyn y dwedi'r rhywun yn hytrach na'r hyn maent yn gweithredu (Denscombe, 2010).

Yn dilyn y cyfweiliadau fe aeth yr ymchwili'r ati i arsylwi gwersi disgyblion dros eu diwrnodau yn yr ysgol. Yn ôl Gore (2013) mae arsylwi arfer addysgu eraill yn rhan allweddol o ddatblygiad athrawon; mae'n gwella hunanymwybyddiaeth o sgiliau presennol yr arsylwr ac yn helpu nodi'r meysydd am dwf pellach. Dilyni'r amserlennu amrywiad o ddisgyblion ar draws cyfnodau'r ysgol i gasglu profiadau eang o'r fath o ddulliau defnyddi'r i gefnogi'r disgyblion MATH ar draws pynciau'r ysgol. Ar ddechrau pob sesiwn trafodi'r yn dawel

gyda'r athro neu athrawes gan esbonio'r pwrpas, y natur a'r nod i gynnal awyrgylch dosbarth arferol (Llywodraeth Cymru, 2013). Gan ddilyn ethos a pholisïau'r ysgol, cyfeiri'r yr athrawon yn gall gan ddilyn gwybodaeth y gofrestr fath tuag at y disgyblion penodol. Yn rhan o'r arsylwadau, cwestiynu'r nifer o ddisgyblion y dosbarthiadau gan gynnwys y disgyblion MATH i gael teimlad o'r hyn sydd o ddiddordeb ac yn ymestyn y disgyblion. Ar ddiwedd pob gwers, pan oedd yn berthnasol, cynhali'r cyfweiliad anffurfiol gyda'r athrawon. Adeiladu'r cwestiynau yn ystod y cyfweiliad anffurfiol o'r arfer a welwyd yn ystod yr arsylwad i gau bylchau mewn modd trafodaeth.

Cofnodi'r wybodaeth o'r arsylwadau a'r cyfweiliadau anffurfiol ar ffurf dyddiadur. Nodi'r flwyddyn a'r dosbarth, y pwnc, amser y dydd, y system grwpio, dulliau asesu ar gyfer dysgu, y dulliau addysgu ac unrhyw sylwadau perthnasol eraill. Mae'r dull yma wedi bod yn ffordd systematig o gofnodi data gan ei fod yn cynnig digon o wybodaeth i adfyfyrio, ail-ymweld a chymharu nifer o ddigwyddiadau i greu darlun mawr. Creu'r trosolwg o'r cyfnod yn yr ysgol gan ddefnyddio'r dull yma o gofnodi gwybodaeth.

Cynigi'r model Kemmis a McTaggart (1982) (Gweli'r ffigwr 1) strwythur clir a syml i sicrhau datblygiad ymhellach yn y pwnc. Roedd y cyfweiliadau yn rhan o'r cyfnod gweithredu yn y model, wedyn y broses o arsylwi'r disgyblion a'r athrawon. Cynigodd y dyddiau'r dull i gofnodi digon o wybodaeth fel rhan o'r proses adfyfyrio. Cefnogi'r a dadleu'r yr arferion gan ddefnyddio llenyddiaeth academiaidd.

Mae llenyddiaeth academiaidd sy'n nghylch ar bwnc o arfer gorau i ddisgyblion MATH wedi bod yn allweddol i'r broses o ymchwilio. Trwy ddarllen ymlaen llaw, rhoddi'r wybodaeth o'r arferion orau disgwyli'r ei weld, prif themâu sy'n codi o fewn y pwnc a heriau posibl wrth gynnal yr ymchwil.

4.0 Dadansoddi canfyddiadau

Nod y bennod yma i'w i drafod y prif ganfyddiadau a'r effaith y mae'r darpariaethau penodol yn cael ar disgyblion MATH. Mae'r is-deitlau canlynol yn adlewyrchu'r ddarpariaeth gweli'r yn yr ysgol dan ymchwil.

4.1 Labeli Disgyblion

Yn ôl Armstrong a Squires (2012) mae athrawon yn naturiol yn labelu disgyblion mewn modd anffurfiol megis y disgyblion sydd angen cymorth ychwanegol neu'r rhai sy'n arbennig o awyddus. Ond, dwedi'r wrth roi label ffurfiol ar blentyn mae angen adeiladu a'r arsylwadau anffurfiol a chasglu data o amryw o ffynonellau i gefnogi'r pwynt. Mae dau brif bwrpas i labelu ffurfiol sef: (i) i ddarparu mynediad i gymorth ychwanegol o fewn yr ysgolion ar gyfer y rhai yr ystyrir eu bod eu hangen; (ii) i ddynodi carfan o anghenion a / neu arddulliau dysgu a all lywio a chryfhau'r addysgu (Boyle, 2014). Yn yr ysgol cynhali'r yr ymchwilir teimli'r yn gryf ni ddylai'r disgyblion cael eu labelu am eu perfformiad o fewn yr ysgol. Mae hyn yn graidd yn ei pholisïau, ethos a'i disgwyliadau o ran addysgu a dysgu. Golygi'r hyn nad yw disgyblion MATH yn cael ei enwi a labeli nag y disgyblion eraill sydd ag anghenion dysgu ychwanegol. Cadwi'r gofrestr o'r disgyblion MATH ar system SIMS yr ysgol sydd ond ar gael i'r athrawon. Ni ranni'r wybodaeth yma gyda'r disgyblion, y rhieni, neu'r gymuned ehangach ynghlwm a'r ysgol. Yn ôl Dweck (2000) wrth i riant magu plentyn i gredu eu bod yn ddeallus maent yn tyfu mewn hyder gyda pharodrwydd o fentro a dyfalbarhau a heriau. Credi'r yr ysgol dylai galluoedd a thalentau pob disgybl cael eu dathlu a'i adeiladu yn hytrach na ond dathlu gan labelu unigolion.

Dwedi'r gan Armstrong a Squires (2012) mae labelu anghenion yn cael eu gweld fel rhywbeth negyddol gan y cyhoedd sy'n arwain at stigmatiddio pellach. Yn ôl Farrel (2010), mae label negyddol sy'n ymwneud ag anghenion dysgu ychwanegol disgybl yn effeithio ar eu hunan-barch ac yn gostwng dyheadau'r athrawon, rhieni ac eraill. Yn yr un modd, gall labeli disgyblion MATH ychwanegu pwysau ar y disgyblion gan athrawon, rhieni, cyfoedion ac eraill i lwyddo sy'n achosi straen ac ofn methiant. Yn ôl Mathieson (2007) mae'n allweddol bod cynllunio priodol i gefnogi disgyblion MATH yn hytrach na'i labeli. Awgrymi'r gan Robinson a Campbell (2010) mae nodi grŵp penodol ar wahân yn mynd yn erbyn disgwyliadau cynhwysiant gan hefyd amlygu'r effaith ar hunan-barch y rhai sydd ddim

wedi cael eu hadnabod fel MATH. Cytuno'r Alexander, Rose a Woodhead (1992) gyda'r sylwad yma gan ychwanegu y mae'r ymdrech rhoddi'r ysgolion i sicrhau bod cyfleoedd cyfartal i bawb nawr yn obsesiynol i osgoi unrhyw ddarpariaeth cael eu hystyried fel 'elitaidd'. Er hyn, dadleu'r gan Armstrong a Squires (2012) mae label yn helpu cyfarwyddo ymchwil a dulliau priodol o ymyraethau a chymorth gan hefyd arwain at hunan dealltwriaeth at rymuso personol disgyblion MATH.

4.2 Grwpio a setio.

Mae grwpio o ran gallu yn parhau i fod yn dopig sy'n cael ei dadlau yn y byd addysg. Mae grwpio o ran gallu yn cynnig ateb posibl gan gelli'r teilwra'r addysgu i ddiallu anghenion y disgyblion o fewn y grwpiau penodol (Ireson a Hallam, 2001). Mae'r dull yma hefyd yn sicrhau bod y rhai sydd yn gryf o ran gallu a chyfleoedd addas i'w cefnogi ac ymestyn (Eyre, 1997).

Yn ôl Dweck (2000) mae damcaniaethau o gudd-wybodaeth bersonol disgybl yn effeithio ar sut y gweli'r llwyddiant a methiant eu hun, a'r ffordd y gweli'r llwyddiant a methiant eraill. Pan fydd dysgu plentyn yn cael eu dyfarnu o ran eu gallu, bydd hyn yn effeithio ar eu hunaniaeth trwy eu gyrfa yn yr ysgol ac ar eu bywyd fel oedolyn (Hart et al, 2004). Gweli'r yn y mwyafrif o ysgolion grwpio galluoedd o fewn y dosbarth neu, mewn ysgolion uwchradd, grwpio dosbarthiadau yn y flwyddyn. Dwedi'r Hallam, Ireson a Davies (2004) mae disgyblion yn adnabod galluoedd y grwpiau. Yn ôl Armstrong a Squires (2012) mae hyn yn effeithio eu hunan-barch, hyder a gweli'r fel beirniadaeth o hunaniaeth fel dysgwyr sy'n datblygu.

Cynhali'r Rosenthal a Jacobson (1968) arbrawf i weld yr effaith cafwyd athrawon a'r datblygiad disgyblion pan mae disgwyliadau uchel o ran galluoedd y disgyblion. Rhoddwyd rhestr ar hap o ddisgyblion o amryw o alluoedd gan ddweud y byddent yn disgleirio o ran gallu dros y flwyddyn. Gan roedd yr athrawon a disgwyliadau uchel gan gredi'r rhain yw'r disgyblion cryfach o ran gallu, perfformiwyd o ran cyflawniadau'r disgyblion o bob gallu'r rhestr yn well na'r disgyblion na chafodd yr athrawon disgwyliadau cystal. Dwedi'r gan Dweck (2000) pan fydd athrawon yn meddwl bod plentyn yn ddeallus maent yn cyfleu hyn iddynt sy'n cefnogi'r disgybl i ffynnu a fydd yn arwain at gynorthwyo cyflawniadau'r disgybl. Wrth setio neu rwpio o ran gallu, yn aml mae disgwyliadau i'r disgyblion yn y setiau gwaelod yn is sy'n gallu arwain ar gyflawniadau is wrth i'r disgybl perfformio i'w

disgwyliadau ac felly i ddisgybl yn y setiau uwch, perfformi'r yn well oherwydd y disgwyliadau uwch (Johnston, Halocha a Charter, 2007).

Yn y mwyafrif o ysgolion cynradd gweli'r bod y disgyblion wedi eu grwpio yn ôl gallu. I ychwanegu at hyn, gweli'r yr un arfer yn ysgolion gyfun wrth iddynt setio disgyblion o ran gallu, gyda rhai ysgolion yn setio o flwyddyn saith. Yn yr ysgol cynhali'r yr ymchwil, nad yw'r disgyblion yn cael eu setio o ran gallu o fewn y pynciau craidd iaith a mathemateg tan flwyddyn naw. O ran gwyddoniaeth, nad yw'r ysgol yn setio'r disgyblion o ran gallu hyd yn oed wrth iddynt berfformio yn eu TGAU. Y rheswm dros y penderfyniad hwn yw wrth beidio setio, mae perfformiad cyffredinol yr ysgol gyfan yn codi. Teimli'r yr ysgol bod y disgyblion yn buddio'n well wrth fod mewn grwpiau gallu cymysg gan fod modeli o safon uchel i bawb manteisio oddi, a datblygu'r disgyblion parch am amrywiaeth.. Cytuni'r hefyd gyda Eyre (1997), bod setio wedi seiliedig ar gyflawniad cyfredol y disgyblion yn hytrach na'i photensial. Trwy gynnal grwpiau gallu cymysg mae'r disgyblion dal yn cyflawni ar eu lefel trwy wahaniaethu a bod disgyblion MATH yn gallu cefnogi disgyblion llai abl gan gofio nad yw disgyblion MATH ar adegau yn llai abl mewn rhai pynciau (Johnston, 2007).

Ymddengys bod disgyblion MATH sy'n buddio o'r effeithiau cadarnhaol o ran grwpio gallu yn hytrach na'r disgyblion sy'n cyflawni'n isel (Becker et al, 2014). Dwedi'r gan The Sutton Trust (2018) pan mae disgyblion MATH yn cael eu grwpio gyda'i gilydd maent yn gwneud cynnydd ychydig yn well na'i chyfoedion. Mae canfyddiadau athrawon o ddisgyblion yn effeithio ar eu dysgu ac felly os deilliannau'r canfyddiadau o allu'r disgyblion, mi fydd hyn yn cael effaith ar eu gwerth moesegol y disgyblion (Hart et al, 2004). Dwedi'r gan Hargreaves (1982) bod disgyblion MATH yn cael eu canmol am eu priodweddau gwerthfawr, ond ar y llaw arall i'r rhai yn y grŵp gallu isel, teimli'r yn ddi-rym, eu bod wedi methu ac yn ddiobaith a fydd yn rhan o bersonoliaeth rhai unigolion am weddill eu bywyd. Dadleu'r gan Johnston (2007) mae plentyn sy'n perfformio yn dda mewn set is a hunanhyder gwell na disgybl sydd ddim yn cyflawni mewn set uwch.

Dull y defnyddi'r o fewn y mwyafrif o ddosbarthiadau'r ysgol dan ymchwil oedd addysgu mewn modd gallu cymysg. Dewis yr athrawon dosbarth yw gweithredu'r dull yma. Datgelodd y cyfweiliad anffurfiol rhesymwaith dros y penderfyniad bod grwpio gallu cymysg yn elwa pawb. Dwedi'r gan Eyre (1997) mae'r dull yma yn, pan gynllunni'r a monitrwyd yn ofalus, yn gallu gweithio i ymestyn y MATH. Awgryma Rose a Howley (2007) i roi'r un dasg i grŵp o ddisgyblion o amryw o alluoedd. Trwy wneud hyn mae'r plant yn dysgu i drafod, cefnogi a

hyfforddi ei gilydd. Mae disgyblion MATH yn elwa'n benodol o'r dull yma o ddysgu gan eu bod yn dysgu i strwythuro eu hesboniadau a chyfarwyddiadau. Y peryg wrth addysgu yn y modd yma yw os mae'r addysgu yn wael, y cyflymder dysgu yn rhu araf neu os yw'r athrawon yn dibynnu ar y disgyblion MATH i weithion annibynnol fel bod yr athro yn cefnogi eraill gall hyn fod yn newidiol.

Gweli'r mewn rhai ysgolion yr arfer o'r dull carlam. Ystyr hyn yw bod y disgyblion yn gweithio ar lefel uwch na'i oedran ac felly o fewn ysgol gyfun yn sefyll eu harholiadau TGAU yn gynharach. Y nod wrth ddefnyddio'r dull yma yw ar ôl i'r disgybl ennill eu TGAU gallent fynd ymlaen i waith lefel A ac yn fodiwlau prifysgol (Eyre, 2007). Dwedi'r gan Estyn (2018) gall y dull yma helpu disgyblion MATH gan roi'r cyfle iddynt ddilyn cymwysterau ychwanegol neu astudi ymhellach. Dadleu'r Sperring at al (2017) ar ran Cymwysterau Cymru'r dull gan ddweud mai'n lleihau'r amser ar gyfer dysgu, tynnu'r disgyblion allan o wersi eraill sy'n cael ei cholli sy'n arwain i'r peryg na fyddent yn cyrraedd eu llawn botensial gan efallai nad yw eu dealltwriaeth pwnc yn gyflawn. Dyma arfer mae'r ysgol nawr yn atal eu defnyddio ar ôl i'r cynulliad cynghori yn ei erbyn.

4.3 Gwahaniaethu

Mae'r ysgol dan ymchwil yn adnabod dyma un o'i phrif wendidau o ran cefnogi disgyblion MATH o fewn gwersi. Mae hyn yn adlewyrchu yn nodiadau dyddiadur yr ymchwilydd gyda'r un patrwm ar draws y cyfnodau. Gwahaniaethu yw addasu dulliau addysgu i gwrdd ag anghenion unigolion neu grwpiau o ddisgyblion (Johnston, 2007). Mae gwahaniaethu yn fabwysyiadau strategaethau i sicrhau lefel dysgu addas i bawb gan gynnwys anghenion unigol o bob fath (Petty, 2009). Diffinni'r Cremin a Burnett (2018) gwahaniaethu fel gwneud un dasg yn hygyrch i allu pawb trwy gynnig profiadau gwahanol yn ôl gwybodaeth a sgiliau'r unigolyn. Gelli'r gwahaniaethu trwy osod heriau gwahanol i ddisgyblion MATH tra scaffaldio cefnogaeth i'r disgyblion sydd angen cymorth ychwanegol (Hramiak a Hudson, 2007). Mae'r theori tu ôl i'r dull yn ymddangos yn ateb synhwyrol i sicrhau bod pob plentyn yn llwyddo i'w gorau o ran gallu. Er hyn, yn ôl Grigg (2010) mae rhai plant yn teimlo ei fod yn llai llwyddiannus gyda diffyg cymhelliant am ei fod yn wahanol, yn enwedig y disgyblion gallu is. Os yw hyn yw'r effaith ar ddisgyblion gallu is, a fydd hyn yn bwydo ego disgyblion MATH neu yn cynyddu'r pwysau iddynt lwyddo?

Dull hynod o effeithiol o wahaniaethu i gefnogi pob gallu yn y dosbarth yw defnyddio ystod eang o gwestiynu effeithiol. Mae cwestiynu yn fodd o fanteisio ar gyfleoedd i symud

disgyblion ymlaen yn eu dysgu gan adeiladu ar ddiddordebau a chymhelli'r disgybl i ymdrechgu am ddealltwriaeth o syniad heriol (Eyre, 1997). Mae'r arfer yma'n gryf yn yr ysgol gan ddefnyddi'r yr athrawon yr hyn i herio galluoedd amrywiol y dosbarth gan gynnwys y disgyblion MATH Amlygi'r hyn gan y parodrwydd mae pob disgybl, gan gynnwys y disgyblion MATH i gynnig atebion o fewn amgylchedd cefnogol. Mae'r athrawon yn adnabod bod cwestiynu yn allweddol i ystyried syniadau newydd a chreu cysylltiadau (Duffy, 1998). Gweli'r cwestiynu fel cyfle i herio camsyniadau, creu gwrthdaro sydd angen trafodaeth a dod i gasgliad ar y cyd (Black et al, 2007). Defnyddiwyd yr athrawon amryw o gwestiynau gyda nod penodol i dargedu galluoedd eang y dosbarth. Gofynnwyd cwestiynau trefn-uwch a penagored i'r dosbarth a fydd y disgyblion MATH yn dueddol o ateb neu adeiladu ar ymatebion eraill. Gweli'r yr hyn yn arfer dda gan Grigg (2010) gan eu bod hefyd yn modeli ymatebion o safon i bob gallu yn y dosbarth elwa. Yn ôl APADGOS (2010, tud. 16) "mae cwestiynau o ansawdd uchel yn arwain at siarad o ansawdd uchel".

Math arall o wahaniaethu yw gwahaniaethu'r tasgau. Mae'r arfer yma yn rhoi tasgau gwahanol i ddisgyblion sy'n pennu ar eu gallu (Johnston, 2007). Yn ôl Evans (2007) mae tasgau sydd fynd i herio disgyblion MATH yn benagored sy'n symud o feddwl diriaethol i feddwl haniaethol, archwilio sefyllfaoedd cymhleth gan weithio ar lefel uwch o annibyniaeth. Yn yr ysgol cynhali'r yr ymchwil gweli'r bron ym mhob gwers bydd pob disgybl yn cwblhau'r un dasg. Er hyn, gweli'r arfer wych mewn dosbarth Addysg Grefyddol lle darpari'r yr athrawes tasg ar dri lefel sef heriol, canolig a chymorth ychwanegol (Gwleir atodiad 1 am nodiadau arsylwi). Cyflwynodd y dasg gan roi'r dewis i'r disgyblion o ba lefel y hoffir gweithio arni i ddiwallu eu hanghenion personol. Effaith hyn oedd roedd y dasg wedi ei addasu'n well i gynorthwyo tri lefel gallu sylfaenol y dosbarth ac felly roedd y disgyblion a chymhelliant ac ar dasg am fwy o amser gan roeddent yn gweithio ar eu lefel nhw.

4.4 Amserlen

O fewn ysgolion uwchradd, mae'r athrawon yn dueddol o arbenigo mewn pynciau penodol ac yn dysgu nifer o ddosbarthiadau o ddisgyblion mewn diwrnod. O fewn ysgolion cynradd, mae'r mwyafrif o ysgolion yn gweithredu gyda'r athrawon yn addysgu nifer o bynciau ar wahân neu mewn modd trawsgwricwlaidd gyda'r un dosbarth. Os dewisi'r i ysgol uwchradd cadw cofrestr o'r disgyblion MATH, sy'n arfer gweithredol yn yr ysgol dan ymchwil, mi fydd pob athro a rhestr pwnc o'r disgyblion sy'n disgleirio yn y maes penodol. Yn ôl Eyre (1997) dangosi'r dystiolaeth bod angen i athrawon sylweddoli bod plentyn yn perfformio yn wahanol mewn

pynciau eraill a hyd yn oed os yw'n gryf yn eu maes nhw, nid yw hynny'n golygu ei fod yn gadarn mewn pynciau eraill. Mae'r disgyblion yn MATH yn cael eu nodi ar gofrestr benodol i bwnc tra mewn ysgolion cynradd ond un athro sy'n gwneud yr asesiadau ac maent yn dueddol o flaenoriaethu'r pynciau craidd oherwydd y profion cenedlaethol.

Mae disgyblion yr ysgol uwchradd dan ymchwil yn dilyn amserlen o chwe gwrs bynciol y dydd. Mae'r dull yma o addysgu yn sicrhau bod ffiniau clir rhwng y pynciau (Barnes, 2011) fel bod y disgyblion yn datblygu'r sgiliau perthnasol sy'n perthyn i'r pwnc. Yn ôl Donaldson (2015, tud. 36) 'mae rhai'n dadlau mai pynciau sy'n ymgorffori ein treftadaeth ddiwylliannol ac addysgol yn ogystal â'n holl ddoethineb'. Trwy wneud hyn mae'r disgyblion a'r cyfle i ddatblygu sgiliau'r mhob pwnc lle mae peryg i'r ysgol blaenoriaethu'r pynciau craidd oherwydd y profion cenedlaethol. Datblygu'r disgyblion MATH eu galluoedd a thalentau gan fanteisio a'r wybodaeth pwnc yr athrawon sydd, yn ôl Owens (2010) mae'n hanfodol i gynllunio i gwrdd ag anghenion disgyblion.

Gydag amserlen fwy hyblyg ac ond un athro neu athrawes, mae disgyblion ysgolion cynradd yn cael rhai o'i addysg mewn modd trawsgwricwlaidd. Ystyr hyn yw pan fod 'sgiliau, gwybodaeth ac agweddau nifer o wahanol ddisgyblaethau yn cael eu cymhwyso i thema, problem, syniad neu brofiad unigol' (Barnes, 2011). Yn y modd yma o addysgu, mae'r disgyblion yn creu cysylltiadau rhwng pynciau (Rowley a Cooper (2009) gan ymdrin â mwy o feysydd yn y cwricwlwm (Farmery a Wood, 2015). Yn ôl Rose (2009) mae gwybodaeth pwnc dal i fod yn hanfodol i addysg drawsgwricwlaidd ac yn ôl Estyn (2017) mae'r ysgolion mwyaf llwyddiannus yn meistrolï medrau sylfaen pwnc ac yna eu gweithredu mewn modd trawsgwricwlaidd. I'r disgyblion MATH, dysgwn i ddatblygu eu medrau a thalentau yn y modd yma o addysg gyda'r cyfle wedyn i gymhwyso eu gwybodaeth i feysydd eraill gan ddatblygu'r sgiliau i wneud hyn yn eu bywyd pob dydd (Grigg a Hughes, 2013).

Mae Cwricwlwm newydd Donaldson (2015) yn ffafrio'r dull traswcrwiclwaidd o addysgu gan gyflwyno'r chwe Maes Dysgu a Phrofiad i ddisgyblion o 3-16 mlwydd oed yn hytrach na phynciau ar wahân. Nod Donaldson (2015, tud. 38) wrth gynnig yr hyn yw ehangu "gorwelion plant a phobl ifanc, symbylu eu dychymyg a hybu mwynhad wrth ddysgu".

4.5 Cyfleoedd allgyrsiol.

Yn ôl Llywodraeth Cynulliad Cymru (Yr Is-adran Cymorth i Ddysgwyr, 2008) mae cyfleoedd allgyrsiol a rôl allweddol fel rhan o ddarpariaeth effeithiol i ddisgyblion MATH. Mae gweithgareddau allgyrsiol yn cynnig cyfleoedd i weithio mewn dyfnder, mewn amgylchedd cymdeithasol heb gyfyngiadau'r cwricwlwm wrth ddysgu sgiliau newydd (Eyre, 1997). Fel rhan o bolisi MATH yr ysgol dan ymwchil mae rhoi cyfleoedd ychwanegol i'r disgyblion MATH, gan gynnwys y disgyblion sydd â photensial ar rai sydd â diddordeb. Gan fod nifer o staff gydag amryw o arbenigai, gweli'r cyfleoedd di-ri i ymestyn profiadau'r disgyblion. Gweli'r clybiau o fewn y meysydd dysgu, ymwelwyr megis beirdd i gynnal sesiynau ysgrifennu creadigol gyda goreuon Cyfnod Allweddol 3 a chefnogaeth o fewn cystadlaethau ac ysgoloriaethau. Darpari'r yr ysgol tripiâu addysgol tramor megis i gynrychioli tîm chwaraeon yn Ne Affrica a chyfle i ymarfer sgiliau iaith ar drip i Ffrainc. Gweli'r talentau llenyddiaeth a celfyddydol yn rhan o'r Eisteddfod ysgol gyda nifer o'r disgyblion yn mynd ymlaen i berfformio yn yr Eisteddfod Genedlaethol. Dathlu'r yr ysgol llwyddiannau eu disgyblion gan arddangos talentau chwaraeon, cerddorion a chelf ar y waliau ar draws yr ysgol.

Clo

Prif nod yr ymchwiliad hwn oedd archwilio'r ddarpariaeth o fewn ysgolion Cymru i ddiwallu anghenion ac ymestyn disgyblion MATH i'w llawn botensial a'i werthuso'n feirniadol. Trwy ymchwil o lenyddiaeth ac ymweliadau i ysgol gyfun, gweli'r nifer o themâu cymhleth sy'n cysylltu â'r pwnc o ran yr arfer gorau i ddisgyblion MATH. Mae defnyddio ystod o arddulliau ymchwil ar raddfa fach wedi rhoi mewnwelediad gwerthfawr o'r ddarpariaeth ddyddiol realistig o fewn lleoliad ysgol gyfun.

Amlinellir y prosiect ymchwil nifer o heriau i ysgolion ac athrawon sy'n gysylltiedig â darpariaeth gorau i ddisgyblion MATH. Mae heriau megis; diffyg gwybodaeth o'r arferion gorau; grwpiau cymdeithasol penodol yn tangyflawni; strategaethau adnabod heb aflonyddu ar gynhwysiant; gwahaniaethu yn effeithiol i gymhelli a herio'r disgyblion MATH gan hefyd cefnogi'r disgyblion eraill; grwpio a setio; a chynnal hyfforddiant staff cyfoes. Mae pob ysgol yn rhan o'r heriau yma ac mae ganddynt farnau gwahanol o sut i weithredu'r camau ymlaen. Beth sy'n bwysig yw bod arweinyddiaeth gryf sy'n dilyn ac yn gweithredu disgwyliadau cytûn sy'n dilyn argymhellion gan Lywodraeth Cymru ac Estyn i ddarparu'r cwricwlwm gorau i bawb.

Mae dadl cryf ynghlwm a bob math o ddarpariaeth cynigir yn y prosiect ymchwil yma. Er hyn, mae'n bwysig cofio bod o fewn y ddadl ynglŷn ar ddarpariaeth gorau, mae unigolion unigryw MATH lle gelli'r teilwra arferion i gwrdd â'i anghenion penodol nhw. Trwy adnabod y disgyblion ac arbrofi a strategaethau bydd adnabod yr arferion sy'n orau iddyn nhw yn dod yn fwy amlwg. Y ddadl bwysicaf i ystyried yw dangosi'r ymchwil wrth i ysgolion gwella'r ansawdd dysgu i'r disgyblion MATH, mae'r effaith yn codi'r safonau o gyflawniad i bob disgybl (Llywodraeth Cymru, 2008). Cefnogi'r hyn gan HMI (1992) gan ddweud os budd ysgolion yn adfyfrion systematig ar y darpariaeth i disgyblion MATH, bydd safonau'r ysgol cyfan yn gwella.

Mi fydd yn ddiddorol i weld effaith y cwricwlwm newydd i Gymru ar ran darpariaeth i ddisgyblion MATH. Mae newidiadau o bynciau traddodiadol i Feysydd Dysgu a Phrofiad i ddarparu profiadau addysg cyffroes a chwilfrydig mewn modd trawsgwricwlaidd (Donaldson, 2015) mynd i fod yn newid fawr i nifer i ysgolion. Nod mwyaf y cwricwlwm newydd yw cyflawni'r pedwar diben sef i ddatblygu pob disgybl i fod:

- yn ddysgwyr uchelgeisiol, galluog sy'n barod i ddysgu drwy gydol eu hoes

- yn gyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae eu rhan yn llawn yn eu bywyd a'u Gwaith
- yn ddinasyddion egwyddorol, gwybodus yng Nghymru a'r byd
- yn unigolion iach, hyderus sy'n barod i fyw bywyd gan wireddu eu dyheadau fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas. (Donaldson, 2015, tud. 113).

Ac felly mae anghenion disgyblion MATH yn parhau i fod yn ganolog yn y cwricwlwm.

Rhoddi'r prosiect ymchwil yma mewnwelediad, profiadau a gwybodaeth hynod o werthfawr a fydd yn ffurfio sylfaen o arddulliau dysgu newydd. Bydd ymchwil ymhellach i'r teitl yn cynnig mwy o wybodaeth a data ynglŷn ar ddarpariaeth gorau i ddisgyblion MATH. Gweli'r cyfyngiadau yn rhan o'r prosiect yma gan gynnwys dyddiad cau a chyfyngiad o eiriau gan gelli'r ond archwilio ychydig o themâu sy'n gysylltiedig â'r teitl. Gelli'r hefyd ddod at gasgliad mwy cadarn gyda mwy o samplau o ran ysgolion a disgyblion. Mae cyfleoedd hefyd i ymchwilio mewn i themâu o fewn y brîf deitl megis disgyblion MATH o gefndiroedd difreintiedig, effaith trosglwyddo rhwng Cyfnodau Allweddol, effaith asesu ar gyfer dysgu neu'r ffordd orau o rwpio.

Hoffi'r gloi gyda sylwad gan Ofsted (2013) sy'n amlygu pwysigrwydd plant a phobl ifanc MATH ar angen i "make more of our most able Young people. We need them to become the political, commercial and professional leaders of tomorrow".

Rhestr gyfeiriadau.

Additional Learning Needs branch (ALNB) (2015) *Review to identify more able and talented provision across Wales*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru.

Alexander, R., Rose, J. a Woodhead, C. (1992) *Curriculum Organization and Classroom Practice in Primary School: A discussion paper*. Llundain: DES.

Armstrong, D. a Squires, G. (2012) *Contemporary issues in special educational needs considering the whole child*. Maidenhead: McGraw-Hill/OpenUniversity Press.

Barnes, J. (2011) *Cross-curricular Learning 3-14*. 2ail Arg. Llundain: SAGE Publications LTD.

Becker et al (2014) 'Is Early Ability Grouping Good for High-Achieving Students' Psychosocial Development? Effects of the Transition Into Academically Selective Schools', *Journal of Educational Psychology*, 106, 2, tud. 555-568.

BERA (2014) *Research and the Teaching Profession: building the capacity for a self-improving education system*. Ar gael yn: <https://www.thersa.org/globalassets/pdfs/bera-rsa-research-teaching-profession-full-report-for-web-2.pdf> (Darllenwyd 8 Mawrth 2019).

Black, P. et al. (2007) *Assessment for Learning*. Maidenhead: McGraw-Hill Education.

Boyle, C. (2014) *The Routledge International Companion to Educational Psychology: Labelling in Special Education*. Llundain: Routledge.

Brown, A. a Dowling P. (1998) *Doing Research/reading research: a mode of interrogation for education*. Llundain: Routledge.

Cremin, T. a Burnett, C. (2018) *Learning to teach in the primary school*. 4ydd Arg. Abingdon: Routledge.

Denscombe, M. (2010) *The good research guide: for small-scale research projects*. 4ydd Arg. Maidenhead: McGraw-Hill/Open University press 2010.

Department for Education (Dfe) (2010) *Effective Provision for Gifted and Talented Students in Secondary Education*. Ar gael yn:

<https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110813180902/http://nsonline.org.uk/node/288025> (Darllenwyd 6 Mawrth 2019).

Deprivation and Engagement Branch (2014) *Rewriting the future Raising ambition and attainment in Welsh schools*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru.

Donaldson, G. (2015) *Dyfodol Llwyddiannus Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru*. Ar gael yn: <https://gov.wales/docs/dcells/publications/150225-successful-futures-cy.pdf> (Darllenwyd 10 Ebrill 2019).

Duffy, B. (1998) *Supporting Creativity and Imagination in the Early Years*. Buckingham: Open University Press.

Dweck, C. (2000) *Self-Theories*. Hove: Psychology Press.

Estyn (2008) *Cefnogi disgyblion mwy abl a thalentog: Sut orau i herio a meithrin disgyblion mwy abl a thalentog: Cyfnodau allweddol 2 i 4*. Caerdydd: Estyn.

Estyn (2011) *Cefnogi disgyblion mwy abl a dawnus mewn ysgolion cynradd*. Caerdydd: Estyn.

Estyn (2017) *Adroddiad Blynyddol Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru*. Ar gael yn: https://www.estyn.llyw.cymru/sites/default/files/documents/Estyn%20Annual%20Report_Welsh_Accessible.pdf [Darllenwyd 7 Tachwedd 2018].

Estyn (2018) *Supporting more able and talented pupils How best to challenge and nurture more able and talented pupils: Key stages 2 to 4*. Caerdydd: Estyn.

Evans, L. (2007) *Inclusion*. Oxon: Routledge.

Eyre, D. (1997) *Able Children in Ordinary Schools*. Llundain: David Fulton Publisher Ltd.

Eyre, D. a Fuller, M. (1993) *Year 6 Teachers and More Able Pupils*. Oxford: National Primary Centre.

Farell, M. (2010) *Debating Special Education*. Oxon: Routledge.

Farmery, C. a Wood, E. (2015) *Cross-curricular Teaching in the Primary School*. 2ail Arg. Oxon: Routledge.

Ford, M. A. (1989) 'Student' perception of affective issues impacting the social emotional evlopment and school performance of gifted/talented youngsters', *Roeper Review*, 11, tud. 113-134.

Gore, J. (2013) *How observing other teachers can improve your teaching*. Ar gael yn: <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-observing-other-teachers-can-improve-your-teaching> (Darllenwyd 14 Ebrill 2019).

Griffth, A. a Burns, M. (2012) *Engaging learners*. Caerfyrddin: Crown House publishing.

Grigg, R. (2010) *Becoming an Outstanding Primary School Teacher*. Essex: Pearson Education Limited.

Grigg, R. a Hughes, S. (2013) *Teaching Primary Humanities*. Essex: Pearson Education Limited.

Hallam, S, Ireson, J. and Davies, J. (2004) 'Primary pupils' experiences of different types of grouping in school', *British Educational Research Journal*, 30 (4), tud. 515-533

Hargreaves, D. H. (1982) *The Challenge for the Comprehensive school*. Llundain: Routledge a Kegan Paul.

Hart, S. et al. (2004) *Learning without limits*. Berkshire: Open University Press.

HMI (1978) *Primary Education in England: A survey of HM Inspectors of Schools*. Llundain: HMSO.

HMI (1992) *Education Observed: The education of very able children in maintained schools*. London: HMSO.

Hramiak, A. Hudson, T. (2013) *Understanding learning and teaching in secondary school*. Oxfordshire: Routledge.

Ireson, J. a Hallam, S. (2001) *Ability Grouping in Education*. Llundain: Paul Chapman Publishing.

Johnston, J. (2007) *Developing Teaching kills in the Primary Classroom*. Maidenhead: McGraw-Hill Education.

Johnston, J. Halocha, J. A Charter, M. (2007) *Developing Teaching Skills in the Primary School*. Maidenhead: McGraw-Hill Education.

Jonas, P. M, Fung, H. a Robinson, N. M. (1985) ‘Self concept, self esteem, and peer relations among gifted children who feel “different”’, *Gifted Child Quarterly*, 29, tud. 78-82.

Kemmis, S. a McTaggart, R. (1982) *The Action Research Planner*. Geelong: Deakin University Press.

Layden, S. (1985) *Helping the Child of Exceptional Ability*. Kent: Croom Helm LTD.

Llywodraeth Cymru (2013) *Classroom observation – purpose and protocols*. Ar gael yn: <https://learning.gov.wales/docs/learningwales/publications/131219-classroom-observation-guidance-en.pdf> (Darllenwyd 14 Ebrill 2019).

Llywodraeth Cymru (2015a) *Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru)*. Ar gael yn: <https://gweddill.gov.wales/docs/dsjlg/publications/150623-guide-to-the-fg-act-cy.pdf> (Darllenwyd 20 Ebrill 2019).

Llywodraeth Cymru (2015b) *Review to identify more able and talented provision across Wales*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru.

Mathieson, K. (2007) *Identifying Special Needs in Early Years*. Llundain: Paul Chapman Publishing.

McMillan, J a Wergin, J. (2006) *All You Need to Know About Action Research*. Llundain: Sage.

Mönks, F. J. (1992) *Talent for the Future*. Asses/Maastricht: Van Gorcum.

NACE (2017) *Teaching and leading for able, gifted and talented learners*. Oxon: NACE.

NACE (2018) *General FAQs*. Ar gael yn: <http://www.nace.co.uk/faqs> (Darllenwyd 6 Mawrth 2019).

NACE (National Association for Able Children in Education) (2007) *Raising the Achievement of Able, Girted and Talented Pupils Within an Inclusive School Framework*. Oxford: NACE a London Gifted and Talented.

Northern Ireland Council of Curriculum, Examinations and Assessment (CCEA) (2006) *Gifted and Talented Children In (and Out) of the Classroom*. Belfast: CCEA.

Ofsted (2013) *The most able students Are they doing as well as they should in our non-selective secondary schools?* Manchester: Ofsted.

- Owens, P. (2010) 'Remaking the curriculum', *Primary Geographer* 72, tud. 8-9.
- Petty, G. (2009) *Teaching today: a practical guide*. 4ydd Arg. Cheltenham: Nelson Thornes.
- Rinzulli, J. S. (1977) *The Triad Enrichment Model. A guide for developing defensible programs for the gifted and talented*. Mansfield Centre, CN: Creative Learning Press.
- Robinson, W a Campbell, J. (2010) *Effective Teaching in Gifted Education: Using a whole school approach*. Oxon: Routledge.
- Rose, J. (2009) *Independent Review of the Primary Curriculum: Final Report*. Nottingham: DCSF Publications.
- Rose, R. a Howley, M. (2007) *The Practical Guide to Special Educational Needs in Inclusive Primary Classrooms*. Llundain: Paul Chapman.
- Rosenthal, R., a Jacobson, L. (1968) *Pygmalion in the classroom: Teacher expectations and pupils' intellectual development*. Efrog Newydd: Holt, Rinehart, Winston.
- Rowley, C. a Cooper, H. (2009) *Cross-curricular Approaches to Teaching and Learning*. Llundain: SAGE Publications LTD.
- Sammons, P., Hillman, J. a Mortimore, P. (1996) *Key Characteristics of Effective Schools*. Ringwood: B a MBC Distribution Services.
- Smith, R. (2007) 'The kid's got talent, you know', *Junior Education*, tud.16-17.
- Sperring, R. et al. (2017) *Arferion Cofrestru Cynnar a Lluosog ar gyfer Arholiadau TGAU yng Nghymru*. Caerdydd: Cymwysterau Cymru. Ar gael yn:
<http://qualificationswales.org/media/2826/arferion-cofrestru-cynnar-a-lluosog-argyfer-arholiadau-tgau-yng-nghymru-2017.pdf> [Defnyddiwyd 11 Ionawr 2018]
- The Sutton Trust (2018) *Potential for Success: fulfilling the promise of highly able students in secondary schools*. Ar gael yn: <https://www.suttontrust.com/wp-content/uploads/2018/07/PotentialForSuccess.pdf> (Darllenwyd 6 Mawrth 2019).
- Urban, K. (1990) "Recent trends in creativity research", *European Journal of High Ability*, 1, tud. 99-113.
- Yr Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau (APADGOS) (2010a) *A curriculum for all learners Guidance to support teachers of learners with additional learning needs*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru.

Yr Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau (APADGOS) (2010b) *Sut i ddatblygu meddwl ac asesu ar gyfer dysgu yn yr ystafell ddosbarth*. Caerdydd: Llywodraeth Cynulliad Cymru.

Yr Is-adran Cymorth i Ddysgwyr. (2008) *Cyflawni'r Her Safonau Ansawdd mewn Addysg ar gyfer Disgyblion Mwy Galluog a Thalentog*. Caerdydd: Llywodraeth Cynulliad Cymru.

Atodiadau.

Atodiad 1.

Blwyddyn 7
Gwers 2

Hanes

Nod y wers: Deall barn pobl yr oesoedd canol ar beth achosodd y pla du.

Mae'r disgyblion wedi lleoli mewn grwpiau gallu cymysg.

- Disgyblion yn disgrifio a thrafod yr hyn maent yn gweld mewn set o luniau.
- Defnydd eang o gwestiynau megis cwestiynau cyflwyno gwybodaeth a dealltwriaeth ac yna dadansoddi gan gyflwyno rhesymeg.
- Disgyblion bath yn cynnig ymatebion aeddfed ac yn adeiladu ar atebion eu cyfoedion.
- 3 taflen yn cynnig gwaith wedi eu gwahaniaethu e.e.. y nifer o ffynonellau ac yna'r nifer o gwestiynau sy'n gysylltiedig. Mae'r cwestiynau hefyd wedi ei wahaniaethu e.e.. y rhai mwy syml bydd 'gwnewch restr o achosion y pla du' i gymharu â 'Pa un fydddech chi'n credu oedd prif achos y pla du a pham?'
- Ar ddiwedd y wers cynhaliodd yr athrawes trafodaeth ynglŷn â'r cwestiynau. Hybodd i'r disgyblion gwella eu brawddegau wrth i'w cyfoedion cynnig ymestyniadau. Y disgyblion bath cynigodd y mwyaf o ymatebion.

Atodiad 2.

Cyfarfod ffurfiol gyda Cydlynnydd Disgyblion Mwy Abl a Thalentog.

Sut mae'r ysgol yn gweithredu'r polisi MATH?

- Copi ar gael i bob aelod o staff.
- Gwahaniaethu yn rhan o'r disgygliadau
- Disgygli'r i weld sut mae'r athrawon wedi addasu'r wers mewn arsylwad ffurfiol i gefnogi disgybl MATH.
- Darparu hyfforddiant staff i rannu arfer dda a hyfforddiant yn y maes.

Sut mae'r ysgol yn ymgysylltu a rhieni disgyblion MATH?

- Yn ôl polisi ac ethos yr ysgol nad ydynt yn labelu'r disgyblion ac felly nad ydynt yn ymgysylltu a rhieni'r disgyblion MATH yn benodol.
- Mae'r penaethiaid blwyddyn yn cael cyfarfod i rannu enwau'r disgyblion gyda gweddill y staff ar system cofrestr SIMS.

Oes system gennoch i fonitro ac arfarni gynnydd y disgyblion MATH?

- Casglu'r cydlynnydd MATH data ynglŷn â pherfformiad y disgyblion MATH i fonitro gan sicrhau maent yn gwneud cynnydd,
- Mae'r data yn cael eu rhannu gyda'r adrannau o fewn yr ysgol.

Oes cyllid penodol ar gyfer y disgyblion MATH?

Nac oes

Pa strategaethau gwahaniaethu ydych chi fel ysgol yn ei ddefnyddio?

- Gweli'r fel gwendid gan fod nifer o athrawon newydd wedi ymuno.
- Dosbarthu'r llyfryn o strategaethau gwahaniaethu i athrawon yr ysgol.
- Cwestiynu i dargeddi alluoedd penodol a modeli atebion o ansawdd uchel.
- Tîm rheoli yn disgwyl ei weld wrth arsylwi.

Beth sy'n cael ei darparu o ran hyfforddiant staff?

- Cynhali'r unwaith y flwyddyn
- Rhannu'r arfer dda
- Cyflwyni'r adnoddau megis Tacsonomeg SOLO ac Allweddu Meddwl Ryan.
- Rhannu'r arfer dda o ran gweithgareddau a safon yr adborth yr athrawon mewn llyfryn.
- Modeli'r amrywiaeth o waith disgyblion MATH gan pwysleisio i beidio a dibynnu ar data profion.

Sut mae'r disgyblion yn cael ei setio?

Mae'r ysgol erbyn labelu disgyblion felly nad yw'r disgyblion yn cael eu setio tan flwyddyn 9 ar wahân i wyddoniaeth sydd ddim yn cael ei setio yn ystod arholiadau TGAU.

Sut ydych yn nodi disgyblion MATH?

- Cofrestr ar SIMS i gofnodi'r disgyblion yn benodol i'r pynciau perthnasol.
- Mae'r disgyblion a'r perfformiad gorau yn y chweched yn mynd ar ymlediad i Gaergrawnt a Rhydychen.
- Cei'r disgyblion sy'n perfformio gorau hyfforddiant cyfweld i'r brifysgol.

Beth yw'r her fwyaf o ran darpariaeth i'r disgyblion bath?

- Gweli'r anghysondeb o ran profion gan fod nifer yn dod o gartrefi di-Gymraeg
- Gweli'r problemau o ran dibynadwyedd asesiadau'r athrawon ar draws y pynciau o ran lefelu.